

Запитували – відповідаємо

ЗМІНИ У СИСТЕМІ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Наприкінці минулого та на початку нинішнього року до законодавства було внесено низку змін, що значно вплинуло на пенсійне забезпечення, в тому числі працівників Державної служби з надзвичайних ситуацій.

Законом України від 2 березня 2015 року №213-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення» внесено низку змін до Закону України «Про пенсійне забезпечення». Саме тому від 1 квітня під час визначення права на пенсії на пільгових умовах поетапно змінено вимоги до пенсійного віку жінок, загального стажу роботи, тривалості загального стажу роботи і вислуги років тощо. Закон, зокрема, передбачає:

- для нарахування пенсії застосовувати середню заробітну плату за 2012-2014 роки;
- пенсіонерам, котрі працюють, виплачувати пенсії в розмірі 85%;
- особам у період роботи на посадах, що дають право на призначення спеціальних пенсій, пенсії не виплачувати.

Також закон передбачає обмеження пенсій народним депутатам, держслужбовцям, суддям і прокурорам, які працюють. Разом із тим цей закон скасовує обмеження максимального місячного розміру заробітної плати депутатів, прокурорів, працівників державних органів та суддівської влади. Так, людина, яка працює на посаді державного службовця: прокурора, судді, народного депутата, службовця місцевого самоврядування та інших, які дають право на призначення пенсій на спеціальних умовах, може або залишатися працювати, але без отримання пенсії, або звільнитися й отримувати пенсію в раніше призначенному розмірі.

Від 1 січня 2015 року пенсії призначають у розмірі 60 відсотків заробітної плати, з якої було сплачено страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. У разі призначення пенсій таким категоріям пенсіонерів, як прокурори, державні службовці, судді, народні депутати, службовці органів місцевого самоврядування, відсоток від заробітної плати, що береться для нарахування пенсії, зменшується від 70 до 60. У разі призначення пенсій за законом «Про наукову та науково-технічну діяльність» відсоток від заробітної плати, що береться для нарахування пенсії, зменшено від 80 до 60. Перерахунок «спеціальних» пенсій вже не проводимуть щоразу, коли зростатиме заробітна плата службовців, що працюють. Порядок перерахунків таких пенсій визначатиме Кабінет Міністрів України.

Згідно із законодавством, яке діяло до 1 січня 2015 року, оподаткуванню підлягали суми пенсій, що перевищували 10 тис. гривень, у частині такого перевищення. Також внесено зміни до статті 164 Податкового кодексу, і тепер оподаткуванню підлягають пенсії, розмір яких перевищує три мінімальні заробітні плати (3654 грн), в частині такого перевищення за ставкою 15%.

Наприклад, розмір пенсії з урахуванням надбавок, підвищень, відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», становить 5000,00 грн. Якщо пенсіонер працює (крім роботи на посадах, які дають право на призначення пенсії/щомісячного довічного грошового утримання в порядку та на умовах, передбачених законами

України «Про державну службу», «Про прокуратуру», «Про статус народного депутата України», «Про судоустрій і статус суддів», пенсію виплачують у розмірі 85 відсотків призначеного розміру, тобто 4250,00 грн. Оскільки зазначений розмір перевищує 3654,00 грн на місяць, розмір пенсії в частині 596,00 грн (4250,00 - 3654,00 = 596,00) підлягає оподаткуванню. Податок на доходи фізичних осіб становить 89,40 грн, військовий збір – 8,94 грн. До виплати пенсіонер отримає 4151,66 грн.

У разі призначення пенсії за віком на пільгових умовах поетапно від 45 до 50 років збільшується вік жінок, зокрема, коли призначають пенсії за віком за роботу в особливо шкідливих і особливо важких умовах, та від 50 до 55 років, коли призначають пенсії за віком за роботу в шкідливих та важких умовах праці.

У разі призначення пенсії за вислугу років змінюється тривалість загального стажу роботи, а для окремих категорій працівників потрібна вислуга років.

Цього року скасовано можливість виходу на пенсію досрочно за півтора року до досягнення пенсійного віку, якщо людину звільняють через скорочення штатів або за станом здоров'я. Також вилучено норму щодо досркового виходу на пенсію за два роки до досягнення пенсійного віку особам, яких звільняють через закриття ЧАЕС. Але ця зміна здебільшого є технічною, оскільки норму практично не використовували.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕНАДАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Чи входять до обов'язків рятувальників та пожежників надання медичної допомоги на місці пожежі або аварії та яка можлива відповідальність, у т. ч. кримінальна, настає в разі її ненадання?

За ненадання медичним працівником допомоги хворому законодавством передбачено різні види покарань, у тому числі кримінальна відповідальність за статєю 139 КК України. До суб'єктів цього злочину належать медичні працівники зі спеціальною освітою (лікарі, медичні сестри, фельдшери та ін.).

На рятувальників аварійно-рятувальних служб та працівників державної пожежної охорони стаття 139 КК України не поширюється, бо вони не належать до медичних працівників.

Викликають екстрену медичну допомогу в разі пожеж та надзвичайних ситуацій за єдиним телефонним номером екстреної допомоги. Оскільки до місця події зазвичай першими прибувають не медичні, а пожежні та аварійно-рятувальні підрозділи, в законодавство введено нове поняття – «домедична допомога».

Так, у статті 1 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» від 5 липня 2012 року (№ 5081-VI) визначено термін «домедична допомога»: невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на врятування і збереження життя людини в невідкладному стані та мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я, що здійснюються на місці події особами, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти основними практичними навичками з рятування та збереження життя людини, яка перебуває в невідкладному стані, та, відповідно до закону, зобов'язані здійснювати такі дії та заходи.

Статтею 12 цього Закону до осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу, зараховано рятувальників аварійно-рятувальних служб та працівників державної пожежної охорони. У цій же статті визначено порядок проведення відповідного навчання, на підставі чого в подальшому було прийнято Постанову КМУ від 21 листопада 2012 року № 1115 «Про затвердження Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу».

Також у Законі України «Про екстрену медичну допомогу» зазначено, що особи, винні в порушенні його положень, несуть відповідальність, у т. ч. кримінальну, за ненадання на місці події домедичної допомоги (стаття 15).

Таким чином, уперше на законодавчому рівні визначено, що за ненадання без поважних причин на місці події домедичної допомоги або необґрунтовану відмову в її наданні рятувальники несуть дисциплінарну, адміністративну, кримінальну або цивільно-правову відповідальність. Тобто працівники аварійно-рятувальних служб та державної пожежної охорони в разі ненадання домедичної допомоги можуть стати суб'єктами злочину за статтею 367 (службова недбалість) КК України, яка передбачає покарання (за тяжких наслідків) у вигляді позбавлення волі на строк від двох до п'яти років.

Отже, уміння надавати домедичну допомогу потерпілим, у тому числі на пожежі, стає невід'ємною частиною професійної діяльності рятувальників, за якість якої вони несуть відповідальність, згідно із чинним законодавством України. З огляду на це для працівників ДСНС України запроваджено спеціальне навчання. Особи, які його пройшли та успішно склали іспити, отримують посвідчення загальнодержавного зразка про відповідну підготовку з надання домедичної допомоги.

ЯК ЗДОБУТИ ФАХОВУ ПОЖЕЖНУ ОСВІТУ

Чи можна здобути вищу освіту в сфері пожежної безпеки в Києві?

Підготовку за напрямком «Пожежна безпека» за денною та заочною формами навчання здійснюють вищі навчальні заклади, розташовані в Харкові, Черкасах та Львові.

У Києві навчання в цьому напрямку проводить Інститут державного управління в сфері цивільного захисту за заочною формою з терміном навчання два роки за наявності вищої освіти.

Відповіді підготував помічник начальника Інституту державного управління в сфері цивільного захисту, кандидат юридичних наук Ігор **ВАСИЛЬЄВ**

ПРАВО ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ

До редакції, особливо від районних керівників структурних підрозділів ДСНС України, надходять листи щодо права власності на землю. Запитують, чи потрібно щоразу за зміни назв та підпорядкування оформлювати в органах самоврядування нові акти на право власності на земельні ділянки, де розташовані будівлі й споруди аварійно-рятувальних підрозділів?

Насамперед, треба зазначити, що юридична особа має організаційно-правову форму, правосуб'єктність (правоздатність, діездатність та відповідальність), найменування, відокремлене майно, статут або установчий документ. Правосуб'єктність дає змогу юридичній особі набувати і реалізовувати цивільні права та обов'язки від свого імені.

Коли змінюються організаційно-правова форма та назва юридичної особи (ст. 90 Цивільного Кодексу України передбачає вказувати в назві юридичної особи інформацію про її організаційно-правову форму), відбувається реорганізація (злиття, приєднання, поділ, перетворення). Відповідно до статті 104 Цивільного Кодексу, в разі реорганізації юридичних осіб усе майно, права та обов'язки переходять до правонаступників. Тобто за правонаступництвом від попередньої юридичної особи до нової переходить майно, обов'язки та права, в тому числі й право на землю.

По-друге, треба розуміти правову природу права власності на землю юридичних осіб. Земельний кодекс України (далі – ЗКУ) статтею 78 дає визначення права власності на землю як право володіти, користуватися і розпоряджатися земельними ділянками. Земля може перебувати в приватній, комунальній та державній власності. Державні підприємства, організації й установи, зокрема вищі навчальні заклади, незалежно від форми власності мають право на постійне користування земельною ділянкою, що передбачає право володіння і користування відповідною земельною ділянкою, яка перебуває в державній або комунальній власності, без встановлення строку (ст. 92 ЗКУ).

Юридичні особи набувають право власності та права на користування земельними ділянками із земель державної або комунальної власності за рішенням органів виконавчої влади чи місцевого самоврядування в межах їхніх повноважень.

Виникнення права на земельну ділянку визначено в статті 125 ЗКУ. Право власності на земельну ділянку, а також право на постійне користування та право оренди землі встановлюють від моменту державної реєстрації цих прав. Оформлення речових прав на земельну ділянку здійснюється відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень». Державна реєстрація речових прав на нерухоме майно (земельні ділянки, а також об'єкти, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких неможливе без знецінення та зміни призначення) – це офіційне визнання і підтвердження державою фактів виникнення, переходу або припинення прав на нерухоме майно, обтяження таких прав шляхом внесення відповідного запису до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Державний реєстр становить собою єдину державну інформаційну систему, що містить відомості про права на нерухоме майно, їхнє обтяження, а також про об'єкти та суб'єктів цих прав.

Отже, внаслідок реорганізації юридичної особи (її припинення) усе майно, права та обов'язки «автоматично» переходят до нової юридичної особи за правонаступництвом, але сам момент виникнення права на землю настає від дати державної реєстрації.

На нашу думку, інша ситуація складається, коли змінюється лише назва юридичної особи, без реорганізації. Суб'єкт залишається тим самим, тому про «перехід права» чи «виникнення права» вести мову не можна. Отже, статтю 191 ЗКУ про припинення права користування земельною ділянкою не можна застосовувати до відповідних відносин. Переоформлення правоустановчих документів у разі зміни назви закон не вимагає, але може допомогти запобігти претензіям з боку державних органів. З одного боку, на переоформлення потрібні час і гроші, а з другого – не виникатиме спірних питань про правомірність права на землю.

Відповідь підготувала науковий співробітник Інституту державного управління в сфері цивільного захисту Юлія **ЄФІМЧУК**.